

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ยุพาวดี ปานเกลี้ยง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณบดีวิทยาลัยการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาการศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน
นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยพะเยา

(ดร.สันติ บุรณะชาติ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัตน์)
คณบดีวิทยาลัยการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
พฤษภาคม 2556

Title IMPLEMENTATION OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM OF PRIVATE SCHOOLS IN MUANG DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

Author Yupawadee Pankleang

Advisor Dr. Santi Buranachat

Academic Paper Independent Study M.Ed. in Educational Administration, University of Phayao, 2012

Keywords Internal quality, assurance system of private schools

ABSTRACT

The purpose of this research were study about (1) Implementation of internal quality assurance system of private schools in Muang district, Phayao province. And (2) analyze problems and suggestions for implementation of internal quality assurance system of private schools in Muang district, Phayao province. The population consisted of 89 people, 12 school administrators and 77 teachers and the education institution committees. The research instrument was a rating scales questionnaire with a reliability of 0.80. Percentage, mean and standard deviation were used in statistical analysis.

The result of the study Implementation of internal quality assurance system of private schools in Muang district, Phayao province was at the great level. The ranking from highest to the lowest are aspects of : the planning process, the doing step, the checking process, the act and to implement step.

ชื่อเรื่อง	การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ผู้ศึกษาค้นคว้า	ยุพาวดี ปานเกลี้ยง
ที่ปรึกษา	ดร.สันติ บุรณะชาติ
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555
คำสำคัญ	การประกันคุณภาพภายใน, โรงเรียนเอกชนนอกระบบ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จากประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 12 คน ครูและบุคลากร จำนวน 77 คน รวมทั้งสิ้น 89 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนการเตรียมการมีการดำเนินงานสูงที่สุด รองลงมาคือขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน และขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่ง จาก ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.รินทร์ทอง วรรณศิริ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน รามบริหารศาสตร์ แพร์ นายวรวิทย์ เมืองวงศ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และนายสุริยันต์ จันทร์จันทร์ นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษา ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการทดลองใช้เครื่องมือ ทำให้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือ เป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษา ค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

ยุพาวดี ปานเกลี้ยง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545	6
ความหมาย ความสำคัญและการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา.....	9
แนวคิดการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ.....	33
มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ	35
ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน นอกระบบ	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
ประชากร.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	55
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	61
5 บทสรุป	63
สรุปผลการศึกษา.....	63
อภิปรายผลการศึกษา	65
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	72
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	73
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	78

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	53
2 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานะของตำแหน่ง	54
3 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติ หน้าที่.....	54
4 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกวุฒิการศึกษา	55
5 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม	55
6 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการเตรียมการ	56
7 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการดำเนินการ.....	57
8 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการตรวจสอบ การดำเนินการ	59
9 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้	60

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงองค์ประกอบของธรรมนูญสถาน.....	18
2 แสดงขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา.....	22
3 แสดงคุณภาพการศึกษา.....	33
4 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา.....	39
5 แสดงสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย.....	48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้กล่าวถึงสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนคนไทยโดยบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 10 ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ซึ่งสืบเนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้บัญญัติกำหนดให้รัฐต้องจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นเข็มทิศชี้นำในการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นี้ทำให้ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม พร้อมทั้งจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ตระหนัก เห็นความสำคัญและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนในชาติเพื่อเป็นเครื่องมือ กลไกในการนำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมอารยประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กล่าวว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” และ มาตรา 48 กล่าวว่า

“ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือวาระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาในรอบที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐมุ่งเน้นให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้สังคมยอมรับว่าสามารถผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของสังคม ตลอดจนแสดงความมั่นใจว่าปัจจัยและระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความเป็นมาตรฐาน ซึ่งจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ตามความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 47 วรรค 2 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไข) พุทธศักราช 2545 กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2546 ในหมวด 1 ข้อ 2 ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจให้ทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการสืบเนื่องจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายบทบาทการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นหน่วยรับผิดชอบจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่เชื่อมั่นและพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ดังนั้นหน่วยงานและผู้

เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผนดำเนินงานและตรวจสอบผลการดำเนินงานตามภาระความรับผิดชอบอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและการยอมรับ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเป็นผู้วางแผนในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและเฝ้าระวังใจให้ครูและบุคลากรยอมรับผูกพันที่จะร่วมมือในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองก่อนเพราะผู้บริหารต้องเป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีต่อบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ผู้บริหารแล้ว ครูก็เป็นบุคคลสำคัญที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ดังนั้นครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบเป็นการจัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2553, หน้า 1) ในการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนนอกระบบจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานสำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทนั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดในเรื่องอาคารสถานที่ ผู้บริหาร ครูหรือผู้สอน หลักสูตรและสถานที่ฝึกปฏิบัติพร้อมอุปกรณ์ความจุก่อนเรียนการวัดผลและประเมินผล การเรียนและการออกประกาศนียบัตร เมื่อได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนแล้วการดำเนินกิจการของโรงเรียนเอกชนนอกระบบแต่ละแห่งจะต้องคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญโดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนจะต้องมีหลักประกันว่าผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดีตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนและประชาชนทั่วไปมีความมั่นใจที่จะเลือกเรียนในโรงเรียนแห่งนั้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2553, หน้า 1)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ว่ามีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ว่ามีอะไรบ้างที่ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และจะเป็นเสียงสะท้อนไปยังหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานระดับสูง และผู้มีอำนาจ หน้าที่และบทบาทในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ ประเทศ สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เอกชนนอกระบบ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ การศึกษาทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นตอนการวางแผน
- 2) ขั้นตอนดำเนินการ
- 3) ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน
- 4) ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จำนวน 12 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 77 คน ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การจัดกระบวนการบริหารและ จัดการคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ใน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ

ขั้นตอนการปรับปรุงและการนำไปใช้

ขั้นตอนการเตรียมการ หมายถึง การสร้างความตระหนัก พัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร การแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบ การกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา กำหนดระบบสารสนเทศ กำหนดระยะเวลา งบประมาณและผู้รับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานตามแผนงาน เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนด การส่งเสริม สนับสนุน จัดตั้งอำนาจความเสดวก สนับสนุนทรัพยากร การกำกับติดตาม การจัดทำระบบสารสนเทศ และการให้การนิเทศ

ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ หมายถึง การวางกรอบการประเมิน การจัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ เก็บข้อมูล การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน กำกับติดตาม นิเทศ แปลความหมายและจัดทำรายงานการตรวจสอบ ประเมินผล

ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ หมายถึง การปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร วางแผนในระยะต่อไป การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้จัดการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ปีการศึกษา 2555

ครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่ในการสอนโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในปีการศึกษา 2555

โรงเรียนเอกชนนอกระบบ หมายถึง โรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 12 โรงเรียนประกอบด้วย 1. พะเยาเอ็ด สแควร์ 2. ดนตรีรักษ์ 3. มาลัยพิมพ์ดีดสัมพันธ์ 4. พะเยาเทคโนโลยี 5. กวดวิชาพัฒนาวิชาการ 6. กวดวิชาอัจฉริยะบัณฑิต 7. เจ.เทควันโต เซ็นเตอร์ 8. กวดวิชาบ้านวิชาการ 1-2-3 9. รามบริรักษ์พะเยา 10. รามบริหารศาสตร์ พะเยา 11. วิชาซีพธานินทร์ 12. ดนตรีเพลงเพราะ

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ได้ข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. ได้ข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. ความหมาย ความสำคัญและการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
3. แนวคิดการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ
4. มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ
5. ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

กฎหมายหลักทางด้านการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติอย่างมาก โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพ ดังนี้

มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายสำคัญในการศึกษาที่เน้นการพัฒนาและมีความมุ่งหวังให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 8 จัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรา 9 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาขนาดใหญ่หรือต้องมีการปรับระบบการศึกษาใหม่ ซึ่งทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของการจัดการศึกษาของประเทศไทย และให้สอดคล้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ ของ

รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่สังคมไทยต้องการและคาดหวังไว้

แนวการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดสาระการเรียนรู้การบูรณาการ การเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับระดับและรูปแบบของการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและประเทศ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข
2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
4. ความรู้ทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง
5. ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและต้องมีส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคมจัดการ

เรียนรู้ การบูรณาการได้อย่างเหมาะสมกับระดับ การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ และ บูรณาการตามความเหมาะสม รวมทั้งให้บุคคล องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา วิทยาการต่าง ๆ พัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

การบริหารและการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของรัฐ ส่วนขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนของเอกชน ในการบริหารและการจัดการศึกษาได้กำหนดให้ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและโครงสร้าง ตามมาตรา 9 ดังนี้

1. เอกภาพในนโยบายและมาตรฐานการศึกษาแต่หลากหลายในการปฏิบัติ
2. การกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน เอกชน องค์กรต่าง ๆ และสถาบันสังคมต่าง ๆ

ระบบบริหารจัดการแนวคิดหลักคือ การสร้างเอกภาพขององค์กร กำหนดนโยบายและ มาตรฐานการศึกษา โดยกระจายบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานไปสู่สถานศึกษาและเขตพื้นที่ การศึกษาให้มากที่สุด ดังนั้นการบริหารและการจัดการศึกษาได้กำหนดให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญ และให้มีเอกภาพในนโยบายและมาตรฐานการศึกษาแต่หลากหลายในการปฏิบัติ เน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของชุมชน

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรา 47ระบุให้มีระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบ การประกันคุณภาพภายใน ระบบประกันคุณภาพภายนอก มาตรา48 ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาและเพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอกมาตรา 49 วรรค 2 กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งใน ทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนมาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน ต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้ง ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็น ว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน

และประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้นมาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาได้ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไข ต่อหน่วยงานต้นสังกัดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดสาระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น เป้าหมาย หลักการ สิทธิและโอกาส ระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา งบประมาณทางการศึกษา และสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการปฏิรูปเพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบายมีความหลากหลายในการปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษา และการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ยึดหลักการส่งเสริมมาตรฐานและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ความหมาย ความสำคัญและการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษา (Mechanical Process) เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม (กรมสามัญศึกษา, 2542, หน้า 8)

“การประกันคุณภาพ” เป็นคำกล่าวที่รู้จักกันในวงการอุตสาหกรรมและวงการธุรกิจมาช้านานแล้ว แต่สำหรับวงการศึกษานั้น เริ่มให้ความสนใจอย่างจริงจัง หลังจาก มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 “การประกันคุณภาพการศึกษา” ในมุมมองของนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 2) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าการดำเนินงานของ

สถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้จะให้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพ อันพึงประสงค์ ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542, หน้า8) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนว่าหมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนเอกชนมีแนวทางจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐ ซึ่งโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนทุกคน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง ผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษามีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สงบ ลักษณะ (2545, หน้า 9) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา เพื่อรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและกับความมุ่งหวังของสังคม

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2542) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา เป็นภาระงานปกติของสถานศึกษาที่ที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จัดระบบให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่วางแผนจนถึงประเมินตนเอง ปรับปรุง พัฒนางานของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับหลักสูตร เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ครู บุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าสถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน โดยนักเรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในเรื่องของคุณภาพโดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ สิ่งที่จะทำให้มนุษย์เราอยู่รอดได้ในสังคมปัจจุบัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ในทุก ๆ ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนตลอดจนประชาชน ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่สนองจากสถาบันครอบครัวที่เป็นแหล่งพัฒนาคนให้มีความรู้ออกไปใช้ชีวิตในสังคม การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องดำเนินการ โดยจะต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ประชาชน เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งถ้าสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนสามารถดำเนินการตามเป้าหมายดังกล่าวได้บรรลุคือการให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของประเทศไทย เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน
2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง
3. ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ดังนั้นแล้วการประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่ง โดยเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียน

อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้ เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพเป็นเรื่องเดียวกับกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจร PDCA ที่ผู้บริหารทราบกันดีอยู่แล้ว การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ และจะต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานตามปกติของสถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการทำงานนั้นจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษานำร่อง ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคคลกรทุกคนในสถานศึกษาต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ

กรมสามัญศึกษา (อ้างอิงใน ทวีเดช ลัตย์ต่อชาติ และคณะ, 2550, หน้า 17) ได้เสนอแนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะสร้างความมั่นใจให้ทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม กระบวนการในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ควรจะมีขั้นตอนหรือแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกรมและกระทรวง ฯ ซึ่งโครงสร้างของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา 2) การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา 3) การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 6 ขั้นตอน ที่สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาคือ

1. การศึกษาและการเตรียมการ

การศึกษาและการเตรียมการเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญมาก สำหรับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพราะเป็นการสร้างการรับรู้ ความตระหนัก และการยอมรับ ตลอดจนความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้ครูและบุคลากรทุกคน

ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาด้วยยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพ การศึกษา ในการศึกษาและการเตรียมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษานั้น สถานศึกษาควรจะดำเนินการตามกระบวนการ ดังนี้

1.1 การตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคัดเลือกครูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละ ทุ่มเททั้งร่างกาย แรงใจ สติปัญญา และเวลาที่สามารถร่วมกันทำงานได้อย่างมี คุณภาพ ตั้งเป็นคณะทำงานที่จะบุกเบิกในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ช่วยผู้บริหาร ฯ เป็นหัวหน้าคณะทำงานซึ่งบทบาทหน้าที่สำคัญ ของคณะทำงานชุดนี้ ควรมีดังนี้

1.1.1 ศึกษาแนวคิด รูปแบบ วิธีการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งคณะทำงาน อาจจะศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากเอกสาร สื่อต่าง ๆ การไปศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพของตนเอง ตลอดจนนำแนวทางของหน่วยงานอื่นมาศึกษา วิเคราะห์เพื่อการกำหนดและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.1.2 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาคณะทำงาน ชุดนี้ จะต้องกำหนดรูปแบบหรือระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งระบบ ดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา/กรม และกระทรวงฯ และจะต้องสามารถทำให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษานั้น สามารถ ปฏิบัติการในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.3 สร้างสื่อ เอกสาร และเครื่องมือเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา คณะทำงานชุดนี้จะประสานงานร่วมมือกับครูหรือบุคลากรของงานต่าง ๆ ใน การสร้างสื่อ เอกสาร และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและมีคุณภาพ

1.2 การให้การศึกษแก่ครูและบุคลากรความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของครูและบุคลากรที่ เกี่ยวข้อง นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา และเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานการจัด การศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนในการดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และโน้มน้าวใจให้ครู และบุคลากรยอมรับและผูกพันที่จะร่วมมือ กันร่วมใจในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ยุทธศาสตร์หรือกลวิธีในการให้การศึกษแก่ครูและบุคลากรดังกล่าว ควรใช้วิธีหลากหลายตาม

ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ซึ่งควรมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ การประชุมชี้แจงและให้ศึกษาด้วยตนเอง การประชุมสัมมนา และการฝึกอบรมเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ มีความรู้สึกที่จะร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาควรดำเนินการสร้างความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความผูกพันที่แสดงหรือเกิดขึ้นจากครูและบุคลากรเอง โดยอาศัยแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา 5 ด้าน คือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารการจัดการ การมีส่วนร่วม และการร่วมคิด ร่วมทำ การกระจายอำนาจทางการศึกษาและการแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ การที่แนวคิดเหล่านี้จะเกิดการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในทุกระดับและทุกคนอย่างมีคุณภาพสถานศึกษาจะต้องพัฒนาความเชื่อ ความคิด และพฤติกรรม การกระทำ ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงานเพื่อคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ

1.3 ตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษานอกจากสถานศึกษา จะมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเห็นชอบกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จแล้ว สถานศึกษาควรตั้งคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการต่าง ๆ เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการ สร้างทีมงานและการพัฒนาทีมงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น การกำหนดบทบาท หน้าที่ที่ชัดเจนของทีมงานต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาความรู้ความสามารถและระบบ กระบวนการทำงานของทีมงานถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการดำเนินการ ทุกคนต้องตระหนักคือคุณภาพของผู้เรียนทุกคนที่เป็นเป้าหมายความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งทุกคนและทุกทีมงานต้องมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเป็นอย่างดีในเรื่องของระบบ แนวคิด กระบวนการและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสถานศึกษาของตน เพราะความผูกพันและความมุ่งมั่นเหล่านี้ จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนตลอดจนนำไปสู่ความสำเร็จทั้งรายบุคคล ทีมงานและสถานศึกษาโดยรวม

2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

ประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารที่จะออกแบบ กระบวนการทำงานภายในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับปรัชญาความเชื่อ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และภารกิจของสถานศึกษาในการดำเนินการประกันคุณภาพ

การศึกษาของสถานศึกษานั้น กระบวนการบริหารอันดับแรกที่สถานศึกษาควรดำเนินการ คือ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะสร้างความมั่นใจ และให้หลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ตลอดจนผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งผู้เรียนและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้น การสร้างความมั่นใจ และความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษาให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน คือ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบในการดำเนินการดังนี้ คือ

2.1 การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ การกระจายอำนาจทางการศึกษา และการแสดงความผิตชอบที่ตรวจสอบได้เป็นแนวคิดที่แสดงถึงความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการศึกษาที่ดีที่สุด ดังนั้น การจัดทำมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนเองได้ซึ่งมาตรฐานนั้นจะต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาระดับชาติ และมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการ ศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนในการร่วมมือร่วมใจกันจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีแนวทางในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาดังนี้

2.1.1 ตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นต้น และวิเคราะห์ ศักยภาพ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา และนำมาयर่างกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ซึ่งอาจทำได้โดย ปรับหรือเพิ่ม กลุ่มมาตรฐาน รายการมาตรฐาน ตัวชี้วัดแต่ละมาตรฐาน หรือกำหนดเกณฑ์หรือระดับคุณภาพของแต่ละมาตรฐานและแต่ละตัวชี้วัด

2.1.2 จัดประชุมเพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณา กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งครูและบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษา

2.1.3 ปรับปรุงและจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหลังผ่านความเห็นชอบของทุกคน

2.1.4 เผยแพร่และสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก ความผูกพันที่ทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ทุกคนร่วมกันกำหนด

2.2 การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาและการพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษานับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพราะข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษา จะถูกนำมาใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตั้งแต่ระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษา ที่สถานศึกษาจะต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศ มาแสดงคุณภาพหรือความสามารถในปัจจุบันของสถานศึกษาว่าอยู่ในระดับใด สูงหรือต่ำกว่ามาตรฐานเพียงใด ซึ่งข้อมูลสารสนเทศนี้เรียกว่าข้อมูลพื้นฐาน ส่วนระบบการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ก็มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงผลสำเร็จ หรือความก้าวหน้าในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในหนึ่งปีว่าสถานศึกษามีคุณภาพหรือความสามารถในการจัดการศึกษาเพียงใด มีจุดแข็ง จุดอ่อนในเรื่องใดจะได้ปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้ผลสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาและธรรมนูญสถานศึกษา ส่วนระบบการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต้องมีข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาที่แสดงว่า สถานศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานเพียงใด สามารถดำเนินการพัฒนาได้ตามมาตรฐานการศึกษาและธรรมนูญสถานศึกษาหรือไม่มีกระบวนการบริหาร และการจัดการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนเพียงใด และเหมาะสมที่จะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาหรือไม่

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ข้อมูลสารสนเทศเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ โดยจัดทำให้เป็นระบบถูกต้องสมบูรณ์ เป็นปัจจุบันและสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้ตลอดเวลา โดยข้อมูลพื้นฐานการศึกษาคือ ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงคุณภาพหรือความสามารถในปัจจุบันของสถานศึกษาว่าคุณภาพหรือความสามารถเมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแล้ว อยู่จุดใดสูงหรือต่ำกว่ามาตรฐานเพียงใด เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานต่อไป และการพัฒนาระบบสารสนเทศคือ กระบวนการสร้างหรือจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของข้อมูล หรืออยู่ในรูปของข้อมูลผ่านการวิเคราะห์ ซึ่งเรียกว่า สารสนเทศ

โดยมีแหล่งและการจัดเก็บที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ สามารถเรียกใช้หรือจัดเก็บได้สะดวก และรวดเร็ว กระบวนการจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษา

2.3 การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษาเป็นแผนแม่บทในการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ที่เกิดจากการวางแผนและพันธะสัญญาร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนดในการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา สิ่งที่สถานศึกษาจะต้องตระหนักคือ วัตถุประสงค์ของการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา ความสำคัญของการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา องค์ประกอบของธรรมนูญสถานศึกษา ขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา และการนำธรรมนูญสถานศึกษาไปใช้

2.3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา

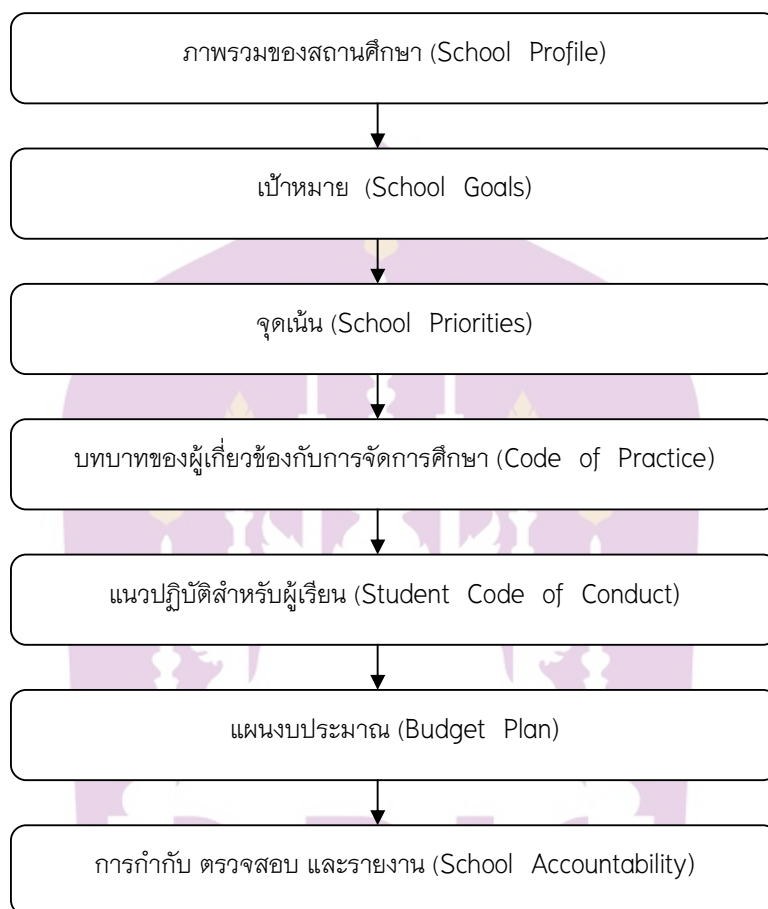
- 1) เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด
- 2) เพื่อให้เกิดความตระหนัก การมีส่วนร่วมและการร่วมคิด ร่วมทำ ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 ความสำคัญของการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา

- 1) สถานศึกษามีแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นระบบ และชัดเจน
- 2) สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เกิดความผูกพันในการร่วมมือกันจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.3.3 องค์ประกอบของธรรมนูญสถานศึกษา

การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา สามารถจัดทำได้ในหลายลักษณะ สำหรับในที่นี้จะนำเสนอองค์ประกอบของธรรมนูญสถานศึกษา 7 องค์ประกอบ เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมต่อไป ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 แสดงองค์ประกอบของธรรมนูญสถานศึกษา

ที่มา: กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542

2.3.4 การนำธรรมนูญสถานศึกษาไปใช้

การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาจะต้องเป็นความร่วมมือใจของทุกคนในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน โดยสถานศึกษาควรนำมาตรฐานการศึกษาและข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษา มาใช้ในการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา เพราะข้อมูลเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการวางแผน กำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ เป้าหมาย จุดเน้น ยุทธศาสตร์ ตลอดจนแผนงานและกิจกรรม ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษาถือว่าเป็นแผนแม่บทและเป็นเครื่องมือสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะนอกจากจะเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว ยังเป็นแผนแม่บทที่ได้รับการประกัน หรือรับรองจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องว่าเป็นแผนที่มีคุณภาพ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนจะมีคุณภาพตาม

มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งนอกจากจะแสดงวิสัยทัศน์ เป้าหมาย จุดเน้นที่ต้องการให้คุณภาพของผู้เรียนเป็นอย่างไรแล้ว ยังเป็นพันธะสัญญาที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ และยังเป็น การแสดงความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้นการนำธรรมนูญ สถานศึกษาไปใช้ สถานศึกษาควรดำเนินการคือ ประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรใน สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้เข้าใจสาระสำคัญของธรรมนูญสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือและสนับสนุนดำเนินการและที่สำคัญคือ เป็นแผนแม่บทหรือแผน ยุทธศาสตร์ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแล้วจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปี โดยศึกษาวิเคราะห์สาระของธรรมนูญสถานศึกษา และการจัดทำ แผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับธรรมนูญสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้ สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ

2.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่จะได้มา ซึ่งแผนการดำเนินงานรายปีของสถานศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นการนำเอา ยุทธศาสตร์ และกิจกรรมที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาในแต่ละปีการศึกษามาดำเนินการ วางแผนเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี อย่างไรก็ตามในแต่ละปีสถานศึกษาอาจมีความจำเป็นที่ นอกเหนือ ไปจากที่ได้กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษา เช่น การปรับเปลี่ยนมาตรฐาน การศึกษาและตัวชี้วัดของสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือนโยบายด้านการศึกษา ของรัฐ ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด หรือความต้องการจำเป็นของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ทำให้สถานศึกษาต้องวางแผนการดำเนินงานรายปีอย่างรอบคอบ เพื่อให้ได้ แผนปฏิบัติการประจำปีที่มีคุณภาพ ดังนั้น ในกาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.4.1 การตั้งคณะทำงานพิจารณากร่างกรอบแผนงาน/โครงการของ สถานศึกษา ซึ่งคณะทำงานนี้อาจประกอบไปด้วยผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด/งาน และ ฝ่ายแผนงานของสถานศึกษา ร่วมดำเนินการให้ได้กรอบแผนงาน/โครงการ อาจดำเนินการ ดังนี้

1) กำหนดปัญหาต้องสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และ สามารถชี้ชัดถึงปัญหาที่แท้จริง ซึ่งมักจะใช้วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น ด้วยวิธีการ ต่าง ๆ จะทำให้ได้วัตถุประสงค์หรือทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและในการดำเนินการประกัน คุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษาจะมีมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด และจะมีข้อมูล พื้นฐานเป็นสารสนเทศที่แสดงความสามารถที่มุ่งหวัง และความสามารถในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้ สถานศึกษากำหนดปัญหาได้ชัดเจน

2) การวิเคราะห์ปัญหา ต้องหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพราะถ้ารู้สาเหตุของปัญหาก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ ดังนั้นการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาควรจะมีการตรวจสอบที่ดีเพื่อให้แน่ใจว่าได้สาเหตุที่แท้จริง ดังนั้นข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษาและกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ของคณะทำงานทุกคนจะสำคัญมาก

3) การออกแบบทางเลือกและตัดสินใจเลือก ในขั้นตอนนี้มีจุดหมายเพื่อที่จะพัฒนาและเลือกข้อสรุปหรือแนวทางแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผล เพราะทางเลือกที่เราตัดสินใจจะเป็นแผนที่นำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะต้องตระหนักว่าทางเลือกในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผลนั้น เป็นยุทธศาสตร์ที่มีคุณภาพ

4) จัดทำกรอบแผนงาน/โครงการเสนอที่ประชุมพิจารณา โดยกรอบแผนงานโครงการที่เสนอนั้น คณะทำงานเชื่อมั่นว่าจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นไปตามธรรมนูญสถานศึกษา

2.4.2 จัดประชุมพิจารณากรอบแผนงาน/โครงการ และงบประมาณของสถานศึกษา ที่ประชุมอาจมีหลายระดับเช่น ที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ประชุมครู เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และตระหนักในปัญหา มีความรับผิดชอบ ผูกพันที่จะร่วมแก้ปัญหาของสถานศึกษา เพราะทุกคนได้รู้เข้าใจในปัญหา วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่จะเกิดขึ้น

2.4.3 ให้ทุกฝ่าย/หมวด/งาน ร่วมกันวางแผนปฏิบัติการของ ฝ่าย/หมวด/งานของตน ซึ่งในขั้นตอนนี้ฝ่าย/หมวด/งาน จะวางแผนกำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน และงบประมาณอย่างละเอียดชัดเจน ในการวางแผนควรมุ่งเน้นกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมและการใช้ข้อมูลสารสนเทศ มาพิจารณาความสามารถในปัจจุบัน และความสามารถที่มุ่งหวังตามเป้าหมายหรือเกณฑ์ของแต่ละตัวชี้วัดในแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้ได้แผนที่มีคุณภาพ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมั่นใจว่าจะได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

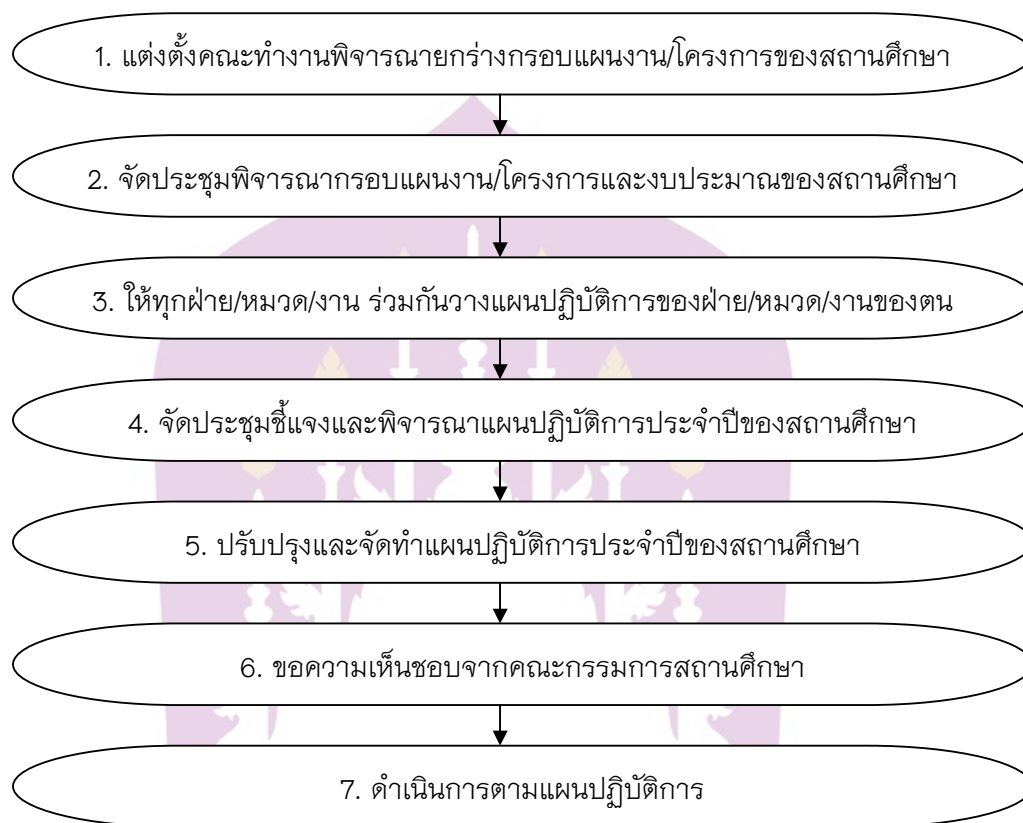
2.4.4 ประชุมชี้แจงและพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เป็นการสร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบและความผูกพันของบุคลากรทุกคนในการร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมตัดสินใจในการดำเนินการตามปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ มาตรฐานการศึกษาและธรรมนูญสถานศึกษา

2.4.5 ปรับปรุงและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ขั้นตอนนี้ฝ่ายแผนงานของสถานศึกษา อาจจะเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับหัวหน้าหมวด/งาน ในการปรับเปลี่ยนตามมติของที่ประชุม และจัดทำเล่มแผนปฏิบัติการให้สมบูรณ์

2.4.6 ขอความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นการอนุมัติแผนปฏิบัติการเพื่อที่จะดำเนินการต่อไป

2.4.7 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเป็นการนำแผนไปปฏิบัติ สถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหาร ฝ่าย/หมวด/งาน ครู และบุคลากรทุกคน จะต้องมีความรู้ทศศาสตร์ของการปฏิบัติงานตามแผนรวมทั้งการกำกับติดตาม และประเมินผล เช่น ประชุมชี้แจงและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แผนปฏิบัติการประจำปีให้ทุกคนรู้และเข้าใจ จัดทำบอร์ดแผนปฏิบัติการประจำปี หรือจัดทำบอร์ดปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี การกำหนดเป็นนโยบาย และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรือวิธีปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยเป็นแนวทางการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนตลอดจนการมีระบบการกำกับติดตามประเมินผล และรายงานผลงานและโครงการว่า เป็นไปตามแผนหรือไม่ เพียงใด ซึ่งทั้งนี้ต้องอยู่บนหลักการของการให้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ (Targets and Objectives) และความผูกพัน (Commitment) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของครู และบุคลากรของสถานศึกษาทุกคน

ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

ที่มา: กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542

2.5 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาคือ การสร้างหรือกำหนด แนวปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและมาตรฐานให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ปฏิบัติโดยที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนด และตระหนักในคุณค่า ความสำคัญของการปฏิบัติตามมาตรฐาน การปฏิบัติงานด้วยความเชื่อที่ว่า “ถ้าทำสิ่งที่ดี สิ่งที่ต้องตั้งแต่เริ่มต้น คุณภาพย่อมเกิดขึ้น” ดังนั้น การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา จึงควรมีทั้ง 3 ระดับ ดังนี้

2.5.1 มาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นบทบัญญัติการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นข้อกำหนดหรือแนวเป็นวินัยหรือวัฒนธรรมคุณภาพที่ทุกคนมีส่วนร่วมกำหนด และรับผิดชอบในการปฏิบัติ

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยมีวิธีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ตั้งคณะทำงานยกร่างมาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 2) ประชุมพิจารณาร่างมาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 3) ปรับปรุงและจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา
- 4) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

2.5.2 มาตรฐานการปฏิบัติงานของหมวด/งานเป็นข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่แสดงวิธีการปฏิบัติงานหรือกระบวนการในการทำงานของหมวด/งาน โดยบุคลากรเฉพาะภายในหมวด/งาน ของตนเองที่ร่วมกันกำหนดและปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้การทำงานของทุกคนภายในหมวด/งาน มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งของหมวด/งาน และสถานศึกษา โดยมีวิธีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของหมวด/งาน ดังนี้

- 1) ร่วมกันวิเคราะห์/พิจารณามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามา กำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของหมวด/งาน ทั้งด้านผลผลิต กระบวนการ และปัจจัย
- 2) ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของหมวด/งานที่มีคุณภาพ โดยเชื่อว่ามาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดนั้นสามารถทำให้มาตรฐานการศึกษาของหมวด/งานที่กำหนด ได้รับความสำเร็จ
- 3) ตรวจสอบ/ประเมิน และปรับปรุง พัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของหมวด/งาน อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ ต้องตระหนักว่า ผลผลิตที่มีคุณภาพเกิดจากการออกแบบกระบวนการที่มีคุณภาพ

2.5.3 มาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นข้อกำหนดหรือแนวปฏิบัติที่แสดงวิธีการทำงาน หรือกระบวนการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาแต่ละบุคคล และมุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามภารกิจหรือบทบาทหน้าที่เช่น การสอน หรือการบริหารซึ่งมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรนี้ จะทำให้บุคลากรทุกคนมั่นใจว่า การปฏิบัติหรือการทำงานของตนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน มีความสามารถหรือความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ “เป็นมืออาชีพ” สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของหมวด/งาน ซึ่งจะส่งผลไปสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรดังนี้

- 1) แต่ละบุคคลยกร่างมาตรฐานการปฏิบัติงานของตนเอง

2) ประชุมพิจารณาร่างมาตรฐานการปฏิบัติงานของแต่ละคนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของหมวด/งาน

3) ตรวจสอบ/ประเมิน และปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอต้องตระหนักว่า คุณภาพของผู้เรียนได้จากการสอนที่มีคุณภาพของครู คุณภาพของหมวด/งาน หรือสถานศึกษาเกิดจากการบริหารที่มีคุณภาพของผู้บริหารหรือผู้นำทุกระดับ

แนวทางในการปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษานี้ สถานศึกษาอาจจะใช้แนวคิดของเดมมิ่ง PDCA คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงพัฒนาต่อไป (Action) หรือวิธีการเชิงระบบ (System Approach) หรือวิธีการเทคนิคอื่น ๆ ที่ทุกคนเห็นว่าเหมาะสมกับบริบทของตน เพื่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคน

3. การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้

สถานศึกษาโดยผู้บริหารจะต้องมียุทธศาสตร์ในการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และแนวทางที่สถานศึกษาควรดำเนินการมีดังต่อไปนี้

3.1 ทบทวนแผนการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความเข้าใจความตระหนักความรับผิดชอบ และความผูกพันในวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของสถานศึกษาที่ทุกคนมีส่วนร่วมกำหนด ตัดสินใจและพร้อมที่จะดำเนินการตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมในเรื่อง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ข้อมูลพื้นฐานการศึกษา ฯ ธรรมนูญสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี มาตรฐานการปฏิบัติงาน

3.2 พัฒนาบุคลากรทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีความสามารถในการทำงานร่วมกันในระบบปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทุกคนได้รับการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเอง และทีมงานอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ มีความมั่นใจในความก้าวหน้าและความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดในด้าน ความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา จิตสำนึก ความรู้สึกที่ดีในการประกันคุณภาพการศึกษา การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ระบบการทำงานที่มีคุณภาพ ภาวะผู้นำเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาตนเอง

3.3 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการสนับสนุนของสถานศึกษาที่จะทำใ้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข ทั้งนี้ปัจเจกบุคคลและทีมงานหรือหมวด/งานสถานศึกษาควรสำรวจความต้องการจำเป็นและระดมสรรพกำลังในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา แหล่ง/ศูนย์บริการทางวิชาการ ระบบข้อมูลสารสนเทศ อาคารสถานที่ ห้องประชุม บรรยากาศ สภาพแวดล้อม งบประมาณ

3.4 การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการ เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการควบคุมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การปฏิบัติตามวัฒนธรรมคุณภาพตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา คือ

3.4.1 กำหนดนโยบาย

3.4.2 กำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงาน

3.4.3 กำหนดระบบ/มาตรการควบคุมการปฏิบัติงานเช่น การประชุม การรายงาน

3.4.4 กำหนดระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานของบุคลากร

3.4.5 กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน

3.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เป็นการสร้างความตระหนักในความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของบุคลากร และทีมงานทุกคน ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนางานให้ได้คุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทุกคนได้เรียนรู้ ได้พัฒนา และมีความสุข ความพึงพอใจในการทำงาน และสามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่และภารกิจตามแผนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้สำเร็จสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลของสถานศึกษาโดย

3.5.1 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผนและดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

3.5.2 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม/ทีมงาน รายหมวด/งาน หรือฝ่าย และรายงานมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3.5.3 การให้ข้อมูลป้อนกลับ การสร้างขวัญกำลังใจ และการปรับปรุง/พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

4. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 3 ระบบ คือ

4.1 ระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาควรดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่การศึกษาและการเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะมีระบบกลไกและกระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน การกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และจริงจังเพื่อปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร และสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ระบบการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

เป็นการดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาใน 3 ระดับคือ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยสถานศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจากภายนอกสถานศึกษา และการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของประเทศโดยกระทรวงศึกษาธิการ ตามระบบการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพศึกษานี้ถือว่า เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศมาปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และธรรมนูญสถานศึกษา สำหรับในส่วนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยสถานศึกษานั้นเป็นการประเมินตนเองคือ เป็นการประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีทั้งระบบด้วยบุคลากรของสถานศึกษาเป็นการประเมินเพื่อสรุปความสำเร็จของการนำยุทธศาสตร์ที่สถานศึกษาได้กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี ในแต่ละปีการศึกษาว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และจุดเน้นที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด โดยมีจุดประสงค์ในการประเมิน เพื่อรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบจุดอ่อน จุดแข็ง สำหรับใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานหรือเกิดคุณภาพสูงสุด ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สถานศึกษาจะต้องนำเสนอผลการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มุ่งเน้นการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ซึ่งถือว่าสถานศึกษาได้กำหนด ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ซึ่งแนวทางการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

4.2.1 การเตรียมการ

1) สถานศึกษาตั้งคณะทำงานวางระบบตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา และวางแผนกำหนดแนวทาง วิธีการตรวจสอบ และทบทวน คุณภาพการศึกษา ตลอดจนสร้างสื่อ/เครื่องมือ/คู่มือการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพ การศึกษา

2) สถานศึกษาตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษาซึ่งคณะกรรมการควรมาจากบุคลากรหลายฝ่าย โดยอาจมีผู้เกี่ยวข้องมาร่วมเป็น คณะกรรมการด้วยเช่น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียนหรือคณะกรรมการสถานศึกษา และใน ระยะเริ่มต้นควรจัดให้มีการพัฒนาและฝึกอบรม เพื่อให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติการ ตรวจสอบและทบทวนได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นไปตามแผนหรือแนวทางที่กำหนด

4.2.2 การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา

1) คณะกรรมการดำเนินการดำเนินการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาตามระบบ และแนวทางหรือคู่มือการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา

2) คณะกรรมการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามแผนการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา

4.2.3 สรุปผล

1) คณะกรรมการประชุม เพื่อสรุปผลการตรวจสอบและทบทวน และ จัดทำรายงาน

2) คณะกรรมการนำเสนอผลการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษาให้ฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาทราบ

4.2.4 การรายงาน

1) สถานศึกษาวางแผนและดำเนินการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยจัดทำเป็นรายงานประจำปี

2) เสนอรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานต้นสังกัด ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

4.3 ระบบการประเมินและรับรองคุณภาพของสถานศึกษา

การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือการประเมินภายในของสถานศึกษานี้จะทำให้สถานศึกษาทราบถึงผลสำเร็จ หรือความก้าวหน้าในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในรอบ 1 ปี ว่าสูงขึ้นหรือประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากจุดเริ่มต้นที่ข้อมูลพื้นฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังสามารถชี้ให้เห็นจุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะธรรมนูญสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาว่า สามารถดำเนินการให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษาได้หรือไม่ และที่สำคัญที่สุด คือผลการประเมินภายในของสถานศึกษานี้จะเป็นข้อมูล สารสนเทศที่สำคัญในการวางแผนปฏิบัติการต่อไปและใช้ปรับปรุงพัฒนาระบบการดำเนินงาน การปฏิบัติงานและวิธีการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

รายงานประจำปีของสถานศึกษา จะใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการนำเสนอผลของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามธรรมนูญสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้คณะกรรมการประเมินคุณภาพจากภายนอกสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการประเมินจากเขตพื้นที่การศึกษาหรือจากกระทรวงฯ และองค์การประเมินภายนอก โดยเฉพาะการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยองค์กรประเมินภายนอกในทุกห้าปีนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องแสดงผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละปีอย่างชัดเจน

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะเป็นการสร้างความรู้สึภาคภูมิใจในความก้าวหน้าหรือผลสำเร็จของครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้บริหาร ชุมชนและสังคมที่ได้ร่วมมือ ร่วมใจ และมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทำให้ทุกคนมีความพึงพอใจในผลสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี และเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นตลอดไป

5. การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา

แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษามี 2 ระดับคือ

- 5.1 การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษา
- 5.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น

การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามา

พิจารณาวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยมุ่งเน้นให้แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จตามธรรมเนียมสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายและจุดเน้นที่สำคัญคือ คุณภาพของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ดังนั้นกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาจะถูกกำหนดลงในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเกิดจากการนำข้อมูลสารสนเทศหรือผลจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ในแต่ละมาตรฐาน แต่ละตัวชี้วัด ซึ่งยังไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดจำเป็นต้องพัฒนา ปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้ มาวิเคราะห์หัดตัดสินใจ วางแผนกำหนดเป็นยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในแผนปฏิบัติการประจำปี ดังนั้น ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ ความต้องการ ความพร้อม และศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพหรือความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการเป็นผู้กำหนดทิศทาง เป้าหมายของสถานศึกษาและสร้างผู้นำ สร้างทีมงาน และพัฒนาทีมงานให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพในการที่จะทำ ให้สถานศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น การพัฒนามาตรฐานการศึกษานี้ ควรจะเกิดจากความเห็นพ้องต้องกันของคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกฝ่ายหลังจากที่สถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา หรือองค์กรประเมินภายนอกหรือสถานศึกษามั่นใจว่าผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแล้ว โดยมีข้อมูลสารสนเทศ

และหลักฐานต่าง ๆ ที่ชี้หรือแสดงว่าสถานศึกษามีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ดังนั้นสถานศึกษาจึงสามารถพัฒนามาตรฐานของตนเองให้มีคุณภาพสูงขึ้น ข้อมูลสารสนเทศจากการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละปี เมื่อเทียบเคียงกับข้อมูลพื้นฐานการศึกษา ฯ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะชี้หรือแสดงหลักฐาน ร่องรอยของความสำเร็จ และความก้าวหน้าของสถานศึกษาอย่างชัดเจนว่า สามารถพัฒนาคุณภาพในแต่ละมาตรฐานประสพผลสำเร็จอย่างไรและข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้ยังแสดงให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อน ให้สถานศึกษานำมาพัฒนาปรับปรุงตนเอง และที่สำคัญ คือ ข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นกว่ามาตรฐานการศึกษาเดิม (กรมสามัญศึกษา, 2542, หน้า 23-77)

6. การเตรียมการประเมินจากองค์กรภายนอก

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่านมามี 3 ระบบ คือ ระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษา ระบบการตรวจสอบทบทวนและระบบการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือว่าเป็นระบบการประกันคุณภาพภายใน ส่วนระบบการประกันคุณภาพภายนอกนั้น จะสอดคล้องกับระบบการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งจะมีการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือองค์กรประเมินภายนอกอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ดังนั้น ในระบบการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพจากองค์กรประเมินภายนอกนั้น การดำเนินการของสถานศึกษาที่สำคัญคือ เตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก เป็นการเตรียมความพร้อมและความมั่นใจของสถานศึกษาที่จะรับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา การประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะเกิดขึ้นใน 2 กรณี คือ

6.1 สถานศึกษามีความพร้อมที่จะรับการประเมิน เพราะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดแล้วขอให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือองค์กรประเมินภายนอกมาประเมินคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อให้การรับรองมาตรฐานหรือประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

6.2 สถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือองค์กรการประเมินภายนอกครบห้าปีแล้วถึงกำหนดเวลาที่จะต้องประเมินคุณภาพของสถานศึกษา และตามระบบการประกันคุณภาพภายนอกในครั้งต่อไป ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ดังนี้

6.2.1 การประสานงานกับองค์กรประเมินภายนอกโดยประสานงานเกี่ยวกับระบบหรือขั้นตอนการประเมิน วิธีการ ระยะเวลาการประเมิน และการเตรียมการของสถานศึกษา เป็นต้น แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนเตรียมบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา แต่การประสานงานให้รู้ขั้นตอนหรือรายละเอียดที่ชัดเจนจะทำให้การประเมินเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งก็จะเป็นผลดีของสถานศึกษาในการเตรียมการด้านต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์

6.2.2 การสร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกคนได้รับรู้และเข้าใจถึงการที่สถานศึกษากำลังพร้อมรับการประเมินจากภายนอก เป็นการกระตุ้น จูงใจให้ทุกคนมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะได้รับการประเมิน และการรับรองคุณภาพการศึกษา ซึ่งการสร้าง ความเข้าใจนี้ จะทำให้ทุกคน ทุกทีมงานในสถานศึกษามีความพร้อมในทุกด้านการสร้าง ความเข้าใจนี้ไม่ใช่สร้างการรับรู้แต่เพียงเฉพาะแก่ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา เท่านั้น แต่หมายรวมถึงทุกคนที่อยู่ทั้งใน และนอกสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน พ่อค้าแม่ค้าและ ผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในความสำเร็จของสถานศึกษา

6.2.3 การเตรียมการด้านบุคลากรเป็นการเตรียมความพร้อมด้านบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพโดยตรงเช่น คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการ บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่สถานศึกษาควรดำเนินการคือ ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเหล่านั้น ตลอดจนความสามารถในการแสดงข้อมูลสารสนเทศหรือเอกสารการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสถานศึกษาควรจะต้องวางแผนและดำเนินการ ตามระบบหรือขั้นตอนของการประเมินที่ คณะกรรมการประเมินภายนอกได้แจ้ง หรือประสานงานเป็นข้อตกลงกันได้

6.2.4 การวางแผนเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอกและทดลองดำเนินการ ตามแผนที่วางไว้ก่อนที่จะมีการประเมินจริงจากคณะกรรมการประเมินภายนอก เป็นสิ่งที่จะ สร้างความมั่นใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน และยังเป็นการสร้าง ความเชื่อมั่นให้กับ ครูและบุคลากรอื่น ๆ ที่พร้อมจะรับการประเมินจากภายนอก

6.2.5 การเตรียมการด้านเอกสาร รายงาน สื่อ อุปกรณ์ เป็นการเตรียมการที่ สำคัญที่สุด เพราะเอกสาร รายงาน สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ จะเป็นหลักฐานร่องรอยที่ให้ข้อมูล สารสนเทศ หรือผลลัพธ์ที่สำคัญในการแสดงความก้าวหน้าหรือผลสำเร็จของการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งผลงานดังกล่าวควรจะมีหรือแสดงให้เห็นคุณภาพของ ผู้เรียน กระบวนการทำงานทั้งการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนที่แสดงถึงการ เปลี่ยนแปลงที่ดี ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ยอมรับ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและ ธรรมนูญสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม ก่อนจะมีการประเมินจากองค์กรภายนอกตามกำหนดการนั้น สถานศึกษาควรมีความมั่นใจในความพร้อมทุกด้าน และเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาสามารถ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้สำเร็จ

สามารถได้รับการรับรองคุณภาพจากองค์กรประเมินภายนอกและมีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นตลอดไป

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานเป็นเลิศ หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพศึกษากำหนดไว้ 3 ข้อคือ

1. รัฐกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและทรัพยากรให้จังหวัด และสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท
2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา
3. โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครอง มาตรฐานที่กำหนด และผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

กระบวนการดำเนินงานที่เป็นกลไกสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ประการ คือ

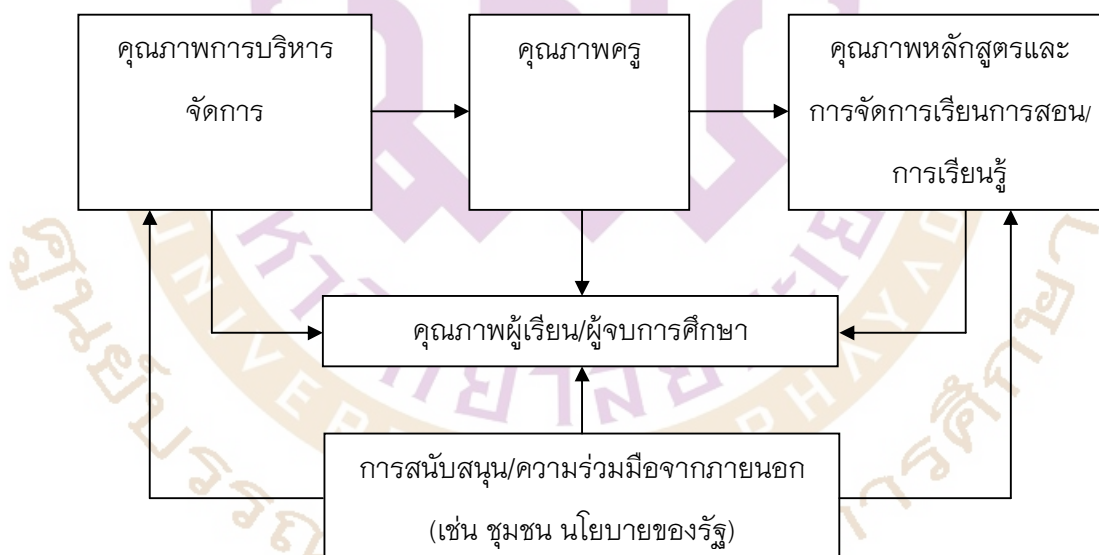
1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำมาศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต บัณฑิตและกระบวนการ การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนและการจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของโรงเรียน
3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

การสร้างเชื่อมั่น ซึ่งเป็นแกนหลักของการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญหลายประการ ได้แก่ การวางแผนป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น ตั้งแต่ขั้นของการออกแบบ การกำกับดูแล ตรวจสอบ และทบทวน เพื่อการปรับปรุงแก้ไขทุกขั้นตอนของการผลิตนอกจากนี้การสร้างเชื่อมั่นยังรวมถึง การนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ที่ทันสมัยอัน ได้แก่ รูปแบบกรรมวิธี และเทคนิควิธีที่เป็นนวัตกรรมที่มีหลักฐานทางทฤษฎี ผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือรองรับ ไปประยุกต์ใช้ในส่วนต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิด

ความมั่นใจอย่างมีเหตุผลว่า การดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งระบบจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างน่าไว้วางใจ และจะมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในวงจำกัดที่น้อยที่สุดการประกันคุณภาพ ในบริบทของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีมาตรฐานเป็นแกนนำการสร้าง ความมั่นใจจะเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน ในระดับเป้าหมายการศึกษาของชาติ โดยการนำ ข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ ที่ทันสมัยน่าเชื่อถือเกี่ยวกับ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ มาใช้ในกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับสังคมไทยในอนาคต ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะเป็นกรอบ แนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เหมาะสมกับกาลสมัย ทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลง ในสังคมโลก และสามารถนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งจะเป็นแนวทาง จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป

แนวคิดการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานของโรงเรียนเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา

ภาพ 3 แสดงคุณภาพการศึกษา

หลักการประกันคุณภาพการศึกษามีหลักการคือ เน้นการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม ใช้ข้อมูลสารสนเทศ ใช้แผน ใช้การตรวจสอบและประเมินเพื่อพัฒนา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนด

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกก็ตามก็ถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะว่าเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายงานบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยม และประเมินสถานศึกษาเป็นระยะตามที่กำหนด โดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ อันเป็นการเตรียมความพร้อม ก่อนการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นองค์กรมหาชน

นอกจากนั้นแล้วยังมีแนวคิดหลักการบริหาร ตามหลักการบริหารว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ หลักการ และกระบวนการบริหารดังกล่าว เป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องมีกระบวนการวางแผน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล พัฒนาปรับปรุงคุณภาพอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานได้ผล และมีคุณภาพ ในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริหารก็มีการใช้กระบวนการนี้ในการบริหารเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้า และบริการตลอดเวลา ทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้าสามารถขายสินค้าได้ และมีกำไร สำหรับการศึกษานั้นไม่เหมือนธุรกิจ เพราะการศึกษาไม่ได้หวังผลกำไรเป็นตัวเงิน แต่ผลที่ได้เป็นคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของคน อย่างไรก็ตามกระบวนการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาก็สามารถนำแนวคิดและกระบวนการข้างต้นมาใช้ได้ โดยปรับให้เหมาะสมกับกระบวนการพัฒนาการศึกษาซึ่งเป็นการพัฒนาคน

ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหาร ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ กับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) จะเห็นว่ามีคุณสมบัติคล้องกันคือ การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพหมายถึงกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหาร โดยการควบคุมคุณภาพหมายถึงการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน และดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือการที่

สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความมั่นใจ และตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบเป็นการจัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 4)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบมีปริมาณมากขึ้นและมีความหลากหลายทั้งด้านการสอนเสริมทักษะ และสอนวิชาชีพระยะสั้น ใช้เวลาเรียนไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง หลักสูตรปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความชำนาญ สามารถ นำความรู้ไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ อาจแบ่งกลุ่มโรงเรียนเอกชนนอกระบบตามลักษณะการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 8 กลุ่มคือ กลุ่มโรงเรียนกวดวิชา กลุ่มโรงเรียนสอนขับรถยนต์และช่างยนต์ กลุ่มโรงเรียนสอนศิลปะและดนตรี กลุ่มโรงเรียนสอนออกแบบตัดเย็บและเสริมสวยกลุ่มโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ และภาษาต่างประเทศ กลุ่มโรงเรียนบริบาล อาหาร สปาและการนวด กลุ่มโรงเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ กลุ่มโรงเรียนวิชาชีพอื่น ๆ อาทิ มายากล มวยไทย การเดินเร็ว รักษาความปลอดภัย การบัญชี การจัดการโรงแรม การออกแบบอัญมณี และการจัดดอกไม้ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบเพื่อให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในควบคู่กับการบริหารจัดการที่ดีอันจะส่งผลให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบมีความพร้อมที่จะจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีเพื่อเสนอหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรภายนอก ดังนั้นเพื่อให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบมีแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาและประเมินตนเองให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบและพร้อมให้หน่วยงานภายนอกมาประเมินเพื่อยืนยันให้สาธารณชนทราบ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจึงได้กำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้การประเมินของโรงเรียนเอกชนนอกระบบขึ้นดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้ มี 3 ตัวบ่งชี้

1.1 ปรัชญาของโรงเรียนมีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาของชาติ สนองความต้องการของสังคมและมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมที่ดีให้เกิดแก่ผู้เรียน

1.2 เป้าหมายของโรงเรียนมุ่งเน้นผลที่แท้จริงที่จะเกิดแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมทั้งเน้นประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

1.3 บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน และใช้เป็นแนวในการดำเนินงาน

มาตรฐานที่ 2 หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม/ท้องถิ่นและผู้เรียน มี 2 ตัวบ่งชี้

2.1 การปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ทันต่อวิทยาการ/เทคโนโลยีและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม/ท้องถิ่น และผู้เรียน

2.2 มีกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

มาตรฐานที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ มี 3 ตัวบ่งชี้

3.1 มีการวางแผนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร

3.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้

3.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและเพียงพอกับผู้เรียน

มาตรฐานที่ 4 กระบวนการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตรงตามสภาพจริง มี 2 ตัวบ่งชี้

4.1 มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

4.2 มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 5 ครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู มี 3 ตัวบ่งชี้

5.1 ครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับวิชาที่สอนและมีจำนวนเพียงพอ

5.2 ครู/ผู้สอนปฏิบัติตนสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู

5.3 ครู/ผู้สอนมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูงมี 1 ตัวบ่งชี้

6.1 ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถและทักษะตามเกณฑ์ประเมินผลการเรียนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มี 3 ตัวบ่งชี้

7.1 ผู้เรียนมีความสนใจมุ่งมั่นและกระตือรือร้นต่อการเรียน

7.2 ผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อน ครู/ผู้สอนและบุคลากรอื่นในโรงเรียน

7.3 ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านจริยธรรม ซื่อสัตย์ ประหยัดและมีระเบียบวินัย

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ มี 2 ตัวบ่งชี้

8.1 ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในงานวิชาการ วิชาชีพ และการบริหารจัดการโรงเรียน

8.2 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 9 ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ มี 5 ตัวบ่งชี้

9.1 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนชัดเจน เหมาะสมกับขนาดและหรือหลักสูตรของโรงเรียน

9.2 คุณภาพของการบริหารจัดการ

9.3 มีนวัตกรรม/เทคโนโลยีและระบบข้อมูล/สารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการเหมาะสมกับการใช้งาน

9.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

9.5 มีการนิเทศ กำกับ และประเมินผลการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 10 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน มี 2 ตัวบ่งชี้

10.1 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติเพียงพอต่อการใช้งานและเหมาะสมกับหลักสูตรที่เปิดสอน

10.2 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 11 บริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอมี 2 ตัวบ่งชี้

11.1 การจัด/บริการสุขภาพกายสุขภาพจิตและอนามัย

11.2 มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสภาพและประเภทของโรงเรียน

มาตรฐานที่ 12 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องมี 1 ตัวบ่งชี้
12.1 มีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรภายนอก

ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมในขณะเดียวกัน สถานศึกษาที่มีคุณภาพ ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ด้วยเหตุนี้ การประกันคุณภาพภายในจึงเป็นเรื่องที่ผู้เกี่ยวข้อง ควรเข้ามามีบทบาทร่วมกัน มิใช่เป็นเรื่องของบุคลากรในสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) จะสัมพันธ์กันดังนี้ การควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติตามแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐาน การตรวจสอบคุณภาพ พัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการทำงานนั้นจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษานำร่อง ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคคลกรทุกคนในสถานศึกษาต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้างต้น ควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานในเรื่องนี้หลังจากนั้น บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจึงร่วมกันวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมดและมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ภาพ 4 แสดงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

1. การเตรียมการ

การเตรียมการเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญมากสำหรับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างการรับรู้ ความตระหนัก และการยอมรับ ตลอดจนความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้ครูและบุคลากรทุกคนร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้วยยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพการศึกษาในการศึกษาและการเตรียมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาควรจะดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

1.1 การตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษา และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคัดสรรครูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละ ทุ่มเททั้งร่างกาย แรงใจ สติปัญญาและเวลาที่สามารถร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งเป็นคณะทำงาน ที่จะบุกเบิกในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ช่วยผู้บริหาร ฯ เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

1.2 การให้การศึกษแก่ครูและบุคลากรความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นับเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนในการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และโน้มน้าวใจให้ครูและบุคลากรยอมรับและผูกพันที่จะร่วมมือกันร่วมใจในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ยุทธศาสตร์หรือกลวิธีในการให้การศึกษแก่ครูและบุคลากรดังกล่าว ควรใช้วิธีหลากหลายตามความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ซึ่งควรมีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ การประชุมชี้แจงและให้ศึกษาด้วยตนเอง การประชุมสัมมนาและการฝึกอบรมเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ มีความรู้สึกที่จะร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาควรดำเนินการสร้างความรู้ ความคิด ความผูกพันที่แสดงหรือเกิดขึ้นจากครูและบุคลากรเอง โดยอาศัยแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา 5 ด้าน คือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารการจัดการ การมีส่วนร่วมและการร่วมคิด ร่วมทำ การกระจายอำนาจทางการศึกษาและการแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ การที่แนวคิดเหล่านี้จะเกิดการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในทุกๆระดับและทุกคนอย่างมีประสิทธิภาพสถานศึกษาจะต้องพัฒนาความเชื่อ

ความคิด และพฤติกรรม การกระทำ ซึ่งถือว่าการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงาน เพื่อคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ

1.3 ตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากสถานศึกษา จะมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเห็นชอบกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จแล้ว สถานศึกษาควรตั้งคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการต่าง ๆ เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสร้างทีมงาน และการพัฒนาทีมงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของทีมงานต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาความรู้ความสามารถและระบบ กระบวนการทำงานของทีมงานถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการดำเนินการ ทุกคนต้องตระหนักคือคุณภาพของผู้เรียนทุกคนที่เป็นเป้าหมายความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งทุกคนและทุกทีมงานต้องมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเป็นอย่างดีในเรื่องของระบบแนวคิด กระบวนการ และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสถานศึกษาของตน เพราะความผูกพันและความมุ่งมั่นเหล่านี้ จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนตลอดจนนำไปสู่ความสำเร็จทั้งรายบุคคล ทีมงานและสถานศึกษาโดยรวม

2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารที่จะออกแบบ กระบวนการทำงานภายในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับปรัชญา ความเชื่อ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และภารกิจของสถานศึกษาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น กระบวนการบริหารอันดับแรกที่สถานศึกษาควรดำเนินการคือ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะสร้างความมั่นใจ และให้หลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ตลอดจนผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งผู้เรียนและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้น การสร้างความมั่นใจ และความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษาให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนคือ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบในการดำเนินการคือ การจัดทำมาตรฐานการศึกษา การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาและการพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา การจัดทำธรรมนูญ

สถานศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

3. การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ สถานศึกษาโดยผู้บริหารจะต้องมี ยุทธศาสตร์ในการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตาม แผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแนวทางที่สถานศึกษาควรดำเนินการมีคือ ทบทวน แผนการประกันคุณภาพการศึกษา พัฒนาบุคลากรทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดี ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีความสามารถในการทำงานร่วมกันในระบบ ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทุกคนได้รับการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการทำงานของ ตนเอง และทีมงานอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ มีความมั่นใจในความก้าวหน้าและความสำเร็จของ สถานศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด จัดสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการสนับสนุนของสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

4. การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 3 ระบบ คือ

4.1 ระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาควรดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่การศึกษาและการเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะมีระบบกลไกและกระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติงาน การกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และการปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่อง และจริงจังเพื่อปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร และ สถานศึกษาให้สามารถดำเนินการไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ระบบการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการ ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาใน 3 ระดับคือ การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยสถานศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจาก ภายนอกสถานศึกษา และการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมของประเทศโดยกระทรวงศึกษาธิการ

4.3 ระบบการประเมินและรับรองคุณภาพของสถานศึกษา หรือการประเมิน ภายในของสถานศึกษานี้จะทำให้สถานศึกษาทราบถึงผลสำเร็จ หรือความก้าวหน้าในการ

ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในรอบ 1 ปี ว่าสูงขึ้นหรือประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากจุดเริ่มต้นที่ข้อมูลพื้นฐานการศึกษา (Baseline Data) นอกจากนี้ยังสามารถชี้ให้เห็นจุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะ ธรรมนูญสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาว่า สามารถดำเนินการให้สถานศึกษาพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษาได้หรือไม่ และที่สำคัญที่สุด คือผลการประเมินภายในของสถานศึกษานี้จะเป็นข้อมูล สารสนเทศที่สำคัญในการวางแผนปฏิบัติการต่อไปและใช้ปรับปรุง พัฒนาระบบการดำเนินงาน การปฏิบัติงานและวิธีการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

5. การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา แนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษามี 2 ระดับ คือ การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษา และการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น

6. การเตรียมการประเมินจากองค์กรภายนอก การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง หรือรายงานประจำปีเป็นการรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินเพื่อเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องทราบผลการวิเคราะห์ตามมาตรฐานด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้ว การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ต้องมีการจัดกระบวนการบริหารและจัดการคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน 4 ขั้นตอนคือ 1. ขั้นตอนการเตรียมการ เป็นขั้นตอนการสร้างการรับรู้ความตระหนัก และการยอมรับ ตลอดจนการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมต่าง ๆ 2. ขั้นตอนดำเนินการ เป็นการดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนที่กำหนดไว้ 3. ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน เป็นขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างมีแบบแผน 4. ขั้นตอนการปรับปรุงและการนำไปใช้ เป็นการพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณิ ดิประชา (2544) ได้ศึกษาความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนเอกชนในเขตสังฆมณฑลราชบุรีพบว่า การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนเอกชนในเขตสังฆมณฑลราชบุรีตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันและตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบประสิทธิภาพของการจัดการและการบริหารและองค์ประกอบคุณภาพของการบริการที่จัดให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียน และในปัจจัยปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน บุคลากร ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และการจัดการการบริหาร

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2546) ได้ศึกษาการวิเคราะห์หัตถ์มนึกและการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความพร้อมในการทำงานของบุคลากร การทำงานเป็นทีม การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและอยู่ในวงจรปกติของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนและความรู้สึกในการเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน

พงศ์วิรัช วิวังสูง (2546) ได้ศึกษา ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า 1) ตัวแปรสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหาร ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน และการได้รับการฝึกอบรมด้านประกันคุณภาพการศึกษา และตัวแปรลักษณะทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา แรงจูงใจในการทำงาน ประกันคุณภาพการศึกษาและสุขภาพจิตของบุคลากร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตามพบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาแปรปรวนไปตามสภาพแวดล้อมและลักษณะทางจิตแต่ละด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษา เจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาและสุขภาพจิตของบุคลากรในการประกันสุขภาพการศึกษาได้ คิดเป็นร้อยละ 47.6

จิราภา ณรงค์น้อย (2548) ได้ศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 พบว่า การปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับรายด้านจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการ

จัดระบบบริหารสารสนเทศ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา และด้านการรายงานคุณภาพ การศึกษาประจำปี

วรชวรรณ บรรณลือฤทธิ์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการ ศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับดีทุกมาตรฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัธยาศัยกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ะบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การซึ่งสามารถ พยากรณ์ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สายันต์ เถลิงศรี (2550) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ วิทยาลัยนาฏศิลป์ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร พบว่า 1) สภาพการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร โดยภาพรวมและรายด้านมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านการ เตรียมการ ด้านการรายงาน และด้านการดำเนินการ 2) สภาพปัญหาการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร โดย ภาพรวมและรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านการ เตรียมการ ด้านการรายงาน และด้านการดำเนินการ 3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในสังกัด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร คือ 1) วิทยาลัยควรสร้างความตระหนักถึงคุณค่า การประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากร และส่งเสริม การทำงานเป็นทีม 2) วิทยาลัยควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร 3) วิทยาลัยควรส่งเสริมให้บุคลากรมีขวัญ และกำลังใจใน การปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ 4) วิทยาลัยควรจัดระบบข้อมูล เอกสาร อย่างเป็นระบบเพื่อ รองรับการตรวจสอบและรับการประเมินจากองค์กรภายนอก 5) วิทยาลัยควรพัฒนาความรู้ และทักษะ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สันต์ สุขสีทอง (2548) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามทบบุรี เขต 1 พบว่า 1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.88 มีอายุระหว่าง 41 ถึง 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.90 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 79.65 มีประสบการณ์การสอนระหว่าง 5 ถึง 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.44 และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 43.72 2. การปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามทบบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 3. การทดสอบสมมติฐานการปฏิบัติ การนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามทบบุรี เขต 1 พบว่า 3.1 ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกัน การปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3.2 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาที่มีขนาด ต่างกัน การปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน การนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาด้านงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลาง การนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ แตกต่างจากครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สุรศักดิ์ สุทธิศรี (2549) ได้ศึกษา การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน พบว่า 1) การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ไม่แตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สุชาติ ขำขจร (2552) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการบริหารงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบในกรุงเทพมหานคร พบว่า ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับ สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบในกรุงเทพมหานคร มาตรฐานที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้การดำเนินงานของ โรงเรียนได้ มาตรฐานที่ 2 หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมท้องถิ่นและผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 4 กระบวนการวัดผลและประเมินผลผู้เรียน ตรงตามสภาพจริง มาตรฐานที่ 5 ครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพ ครู มาตรฐานที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูง มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ มาตรฐานที่ 9 ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 10 อาคารเรียน ห้องเรียน / สถานที่ฝึกปฏิบัติและสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน มาตรฐานที่ 11 บริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอและมาตรฐานที่ 12 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาทั้ง 12 มาตรฐานในภาพรวม พบว่า มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก ทุกมาตรฐาน และเมื่อพิจารณาจำแนกรายกลุ่มพบว่า อยู่ในระดับมาก เหมือนกัน

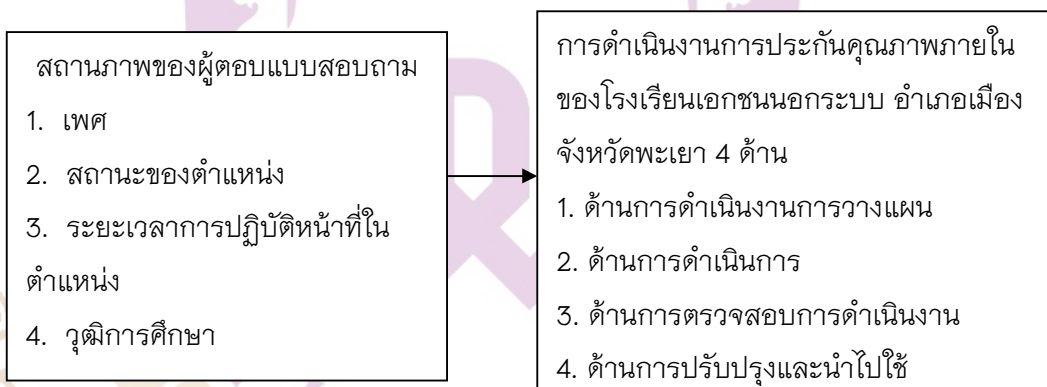
สุภารัตน์ แซ่อ้อ (2555) ได้ศึกษาแนวทางสร้างแรงจูงใจการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แรงจูงใจในการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีระดับแรงจูงใจในภาพรวมอยู่มาก ($\mu=4.36$) หากพิจารณารายด้านพบว่า ด้านองค์การและผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.64$) รองลงมาคือด้านความเจริญก้าวหน้า ($\mu=4.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านผลตอบแทนที่ได้รับ ($\mu=4.25$)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพของโรงเรียนต่าง ๆ มีการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างครบกระบวนการคือ การวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และการแก้ไขปรับปรุง ตามเกณฑ์การประเมินอย่าง

เป็นระบบ ทั้งนี้ความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพของโรงเรียนประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความพร้อมในการทำงานของบุคลากร การสร้างแรงจูงใจในการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีมและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนควรสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างรอบด้าน ตามเกณฑ์การประเมินผลอย่างเป็นขั้นตอนครบทั้งการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และการแก้ไขปรับปรุง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อนำมาพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบต่อไป

สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพ 5 แสดงสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 12 คน ครู และ
บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 77 คน ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
รวมทั้งสิ้น จำนวน 89 คน ดังนี้

1. พะเยาเอ็ด สแควร์	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 10 คน
2. ดนตรีรักษ์	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 3 คน
3. มาลัยพิมพ์ดีดสัมพันธ์	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 3 คน
4. พะเยาเทคโนโลยี	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 6 คน
5. กวดวิชาพัฒนาวิชาการ	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 11 คน
6. กวดวิชาอัจฉริยะบัณฑิต	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 12 คน
7. เจ.เทควันโค เซ็นเตอร์	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 2 คน
8. กวดวิชาบ้านวิชาการ 1-2-3	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 10 คน
9. รามบริรักษ์พะเยา	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 5 คน
10. รามบริหารศาสตร์ พะเยา	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 10 คน
11. วิชาชีพทานินทร์	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 2 คน
12. ดนตรีเพลงเพราะ	ผู้บริหารจำนวน 1 คน ครูจำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นแบบปลายเปิด

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิดจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบใน 4 ขั้นตอน คือขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน ขั้นตอนการปรับปรุงและการนำไปใช้

2.2 ศึกษาข้อมูลประมวลความที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามภายใต้ขอบเขตและโครงสร้างเครื่องมือและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและขอรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงสร้างเป็นแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หลังจากนั้นผู้ศึกษานำแบบสอบถามกลับมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

2.3.1 ดร.รินทร์ทอง วรณศิริ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนรามบริหารบาลศาสตร์
แพร่

2.3.2 นายวรวิทย์ เมืองวงศ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1

2.3.3 นายสุริยันต์ จันทร์จันทร์ นักวิชาการศึกษา ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of item Objective congruence)

2.4 เมื่อวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความต้องการเสร็จ
แล้ว นำมาหาค่าเฉลี่ย เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่อยู่ใน
เกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้พบว่า เครื่องมือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
โรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 37 ข้อ มีค่า IOC= 1.0

2.5 นำเครื่องมือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน
นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทดลองใช้ เพื่อหาสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นคอนบราช
อัลฟา (Conbach's alpha) ของเครื่องมือทั้งฉบับ และจำแนกรายข้อ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ของ
ความเชื่อมั่น= 0.808

2.6 ปรับปรุงเครื่องมือตามผลการหาสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นคอนบราช

2.7 นำเครื่องมือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน
นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบความเหมาะสม
ของเครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาประสานงานขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัย
พะเยา เพื่อนำไปใช้ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ

2. ผู้ศึกษานำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บข้อมูล
ทั้งจากผู้บริหารโรงเรียนและครู ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2555-31 มกราคม 2556

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ดังนี้

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สำหรับสอบถามผู้บริหารโรงเรียน และครูของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในแต่ละขั้นตอน นำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 103) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยสรุปเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยสรุปเป็นความเรียง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1) ชาย	32	36.00
2) หญิง	57	64.00
รวม	89	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 89 คน เป็นเพศชายจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 และเป็นเพศหญิงจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00

ตาราง 2 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานะของตำแหน่ง

สถานะของตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
1) ผู้บริหาร	12	13.50
3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา	77	86.50
รวม	89	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 89 คน เป็นผู้บริหาร ผู้บริหารจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 และเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 86.50

ตาราง 3 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่

ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ
1) 1-5 ปี	42	47.20
2) 6-10 ปี	27	30.30
3) 11-15 ปี	10	11.20
4) 16 ปีขึ้นไป	10	11.20
รวม	89	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 89 คน มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ 1-5 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 47.30 มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ 6-10 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ 11-15 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 และมีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20

ตาราง 4 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	28	31.50
2) ปริญญาตรี	49	55.10
3) ปริญญาโท	10	11.20
4) ปริญญาเอก	2	2.20
รวม	89	100.0

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 89 คน มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 55.10 วุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 และวุฒิการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.20

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม

ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	μ σ		ระดับการดำเนินงาน
1 ขั้นตอนการเตรียมการ	3.84	0.21	มาก
2 ขั้นตอนการดำเนินการ	3.76	0.23	มาก
3 ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ	3.74	0.24	มาก
4 ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้	3.64	0.30	มาก
รวม	3.74	0.15	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก พิจารณารายชั้นตอนพบว่า ชั้นตอนการเตรียมการมีการปฏิบัติสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.84) รองลงมาคือชั้นตอนการดำเนินการ (ค่าเฉลี่ย 3.76) รองลงมาคือชั้นตอนการตรวจสอบการ ดำเนินการ(ค่าเฉลี่ย 3.74)และลำดับสุดท้ายคือชั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ (ค่าเฉลี่ย 3.64)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ชั้นตอนการเตรียมการ

ชั้นตอนการเตรียมการ	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
1) สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักแก่บุคลากร	3.94	0.62	มาก
2) สถานศึกษามีการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา	3.92	0.43	มาก
3) สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และระบบสารสนเทศในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.70	0.64	มาก
4) สถานศึกษามีคู่มือการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา	3.89	0.63	มาก
5) สถานศึกษากำหนดปฏิทินการติดตาม นิเทศตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.72	0.45	มาก
6) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	3.78	0.49	มาก
7)สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	3.93	0.61	มาก
รวม	3.84	0.21	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการเตรียมการ พบว่าข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักแก่บุคลากร (ค่าเฉลี่ย 3.94) รองลงมาคือสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.93) รองลงมาคือสถานศึกษาการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.92) รองลงมาคือสถานศึกษามีคู่มือการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.89) รองลงมาคือสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการศึกษาภายในสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.78) รองลงมาคือสถานศึกษากำหนดปฏิทินการติดตามนิเทศตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.72) และลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษากำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ และระบบสารสนเทศในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.70)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
1) สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงานเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนด	3.71	0.52	มาก
2) สถานศึกษาจัดตั้งอำนาจความสะดวกสำหรับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.70	0.54	มาก
3) สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.87	0.58	มาก
4) สถานศึกษาดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศ อย่างเป็นปัจจุบัน	3.75	0.50	มาก
5) สถานศึกษาดำเนินการประเมินผลผู้เรียน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.80	0.58	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
6) สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	3.79	0.53	มาก
7) สถานศึกษากำกับ ติดตาม ให้การนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.76	0.52	มาก
รวม	3.76	0.23	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ระดับการปฏิบัติการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการดำเนินการ พบว่าข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.87) รองลงมาคือสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลผู้เรียน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.80) รองลงมาคือสถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.79) รองลงมาคือสถานศึกษากำกับ ติดตาม ให้การนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.76) รองลงมาคือสถานศึกษาดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศ อย่างเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.75) รองลงมาคือสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงานเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนด (ค่าเฉลี่ย 3.71) และลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.70)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน นอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ

ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
1) สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมิน การปฏิบัติงาน และการกำกับติดตาม อย่างครอบคลุม	3.78	0.57	มาก
2) สถานศึกษามีเครื่องมือตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมี คุณภาพ	3.66	0.52	มาก
3) สถานศึกษามีปฏิทินกำหนดการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน	3.74	0.59	มาก
4) สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม นิเทศ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.76	0.64	มาก
5) สถานศึกษารายงานผลการประเมิน ของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	3.67	0.56	มาก
6) สถานศึกษาแจ้งผลการประเมินผล ผู้เรียนให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ เป็นลายลักษณ์อักษร	3.72	0.53	มาก
7) สถานศึกษาทำการตรวจสอบคุณภาพ ทางการศึกษาเป็นประจำอย่าง ต่อเนื่อง	3.80	0.63	มาก
8) สถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลผลการ ประเมินมาตรฐาน คุณภาพการศึกษา เพื่อจัดทำรายงานประเมินตนเอง ประจำปี	3.81	0.50	มาก
รวม	3.74	0.24	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ระดับการปฏิบัติการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือสถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อจัดทำรายงานประเมินตนเองประจำปี (ค่าเฉลี่ย 3.81) รองลงมาคือสถานศึกษาทำการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.80) รองลงมาคือสถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงาน และการกำกับติดตามอย่างครอบคลุม (ค่าเฉลี่ย 3.78) รองลงมาคือสถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม นิเทศเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.76) รองลงมาคือสถานศึกษามีปฏิทินกำหนดการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.74) รองลงมาคือสถานศึกษาแจ้งผลการประเมินผลผู้เรียนและผู้ปกครองทราบเป็นลายลักษณ์อักษร (ค่าเฉลี่ย 3.72) รองลงมาคือสถานศึกษารายงานผลการประเมินของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษามีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.66)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้

ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
1) สถานศึกษานำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	3.74	0.63	มาก
2) สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผล และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.70	0.55	มาก
3) สถานศึกษานำผลข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.66	0.63	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้	μ	σ	ระดับการ ดำเนินงาน
4) สถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศ ติดตามการดำเนินงานและนำผลการประเมิน คุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	3.55	0.54	มาก
5) สถานศึกษาเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง	3.57	0.62	มาก
รวม	3.64	0.30	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ระดับการปฏิบัติการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือสถานศึกษานำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.74) รองลงมาคือสถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผล และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.70) รองลงมาคือสถานศึกษานำผลข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.66) รองลงมาคือสถานศึกษาเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.57) และลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศ ติดตามการดำเนินงานและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.55)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ มีดังนี้

1. ปัญหาในภาพรวมที่พบเรียงตามลำดับความสำคัญของปัญหา ได้ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง
อย่างแท้จริง (ความถี่ = 15)

1.2 บุคลากรมีจำนวนจำกัด ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้ทำงานที่รับผิดชอบ
ได้ไม่ดีเท่าที่ควร (ความถี่ = 12)

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้นำผลการตรวจสอบมาดำเนินการพัฒนา
ปรับปรุงอย่างจริงจัง (ความถี่ = 6)

1.4 การสรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาล่าช้า ไม่ได้ดำเนินการตาม
ระยะเวลาของปฏิทินการประเมินคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ (ความถี่ = 5)

2. ข้อเสนอแนะในภาพรวมเรียงตามลำดับ ได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรร่วมกันวางแผนการทำงานอย่าง
สม่ำเสมอ (ความถี่ = 14)

2.2 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรทำกรณีศึกษา ติดตามงานที่
รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ (ความถี่ = 8)

2.3 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรขอความร่วมมือจากผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ความถี่ = 3)

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ และขั้นตอนการปรับปรุงและการนำไปใช้

แหล่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จำนวน 12 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 77 คน ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) สำหรับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สรุปได้ดังนี้

1. ระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก พิจารณารายขั้นตอนพบว่าขั้นตอนการเตรียมการมีดำเนินงานสูงที่สุด รองลงมาคือขั้นตอนการดำเนินการ รองลงมาคือขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ และลำดับสุดท้ายคือขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ สามารถสรุปเป็นรายขั้นตอนได้ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการเตรียมการ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงที่สุดคือ สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักแก่บุคลากร รองลงมาคือสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน และ

ลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และระบบสารสนเทศในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 ขั้นตอนการดำเนินการ โดยภาพรวมมีดำเนินงานอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงที่สุดคือสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.3 ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงที่สุดคือสถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลผลการประเมินมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาเพื่อจัดทำรายงานประเมินตนเองประจำปี รองลงมาคือสถานศึกษาทำการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษามีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมีคุณภาพ

1.4 ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงที่สุดคือ สถานศึกษานำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือสถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผล และนำผลการ ประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา และลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศ ติดตามการดำเนินงานและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาในภาพรวมที่พบประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง บุคลากรมีจำนวนจำกัด ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้ทำงานที่รับผิดชอบได้ไม่ดีเท่าที่ควร ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้นำผลการตรวจสอบมาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงอย่างจริงจัง และการสรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาล่าช้า ไม่ได้ดำเนินการตามระยะเวลาของปฏิทินการประเมินคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้

2.2 ข้อเสนอแนะในภาพรวมประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรร่วมกันวางแผนการทำงานอย่างสม่ำเสมอทำการนิเทศติดตามงานที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ และควรขอความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อภิปรายผลการศึกษา

1. จากผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการสร้างตระหนักรู้แก่บุคลากร มีการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำรายงานประเมินตนเองประจำปี และนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานต่างๆ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สันต์ สุขสีทอง (2548) ซึ่งศึกษาและเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ สุทธิศรี (2549) ซึ่งพบว่า การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านหลักสูตรและกระบวนการการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า มีการปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการเตรียมการ สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และระบบสารสนเทศในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในขั้นตอนการเตรียมการ สถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ น้อยกว่าการเตรียมการข้ออื่นๆ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบระบบสารสนเทศไม่ชัดเจน หรือมีการมอบหมายงานให้เฉพาะหัวหน้างาน แต่ไม่มีการมอบหมายงานให้กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่หัวหน้างานและไม่มีการมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษรสอดคล้องกับ วรณิตี ประชา (2544) ซึ่งพบว่า การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนเอกชนในเขตสงขลุมณฑลราชบุรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ วรชวรรณ บรรณลือฤทธิ์ (2553) ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาคือปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ

1.2 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการดำเนินการ สถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในขั้นตอนการดำเนินการ สถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2546) ซึ่งพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานประเมินผลภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความพร้อมในการทำงานของบุคลากรและพงศ์ธวัช วิวังสูง (2546) ซึ่งพบว่า ตัวแปรสภาพแวดล้อมในการทำงานได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหาร ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน และการได้รับการฝึกอบรมด้านประกันคุณภาพการศึกษา และตัวแปรลักษณะทางจิตได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา แรงจูงใจในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาและสุขภาพจิตของบุคลากรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา

1.3 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ สถานศึกษามีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมีคุณภาพมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ สถานศึกษาใช้วิธีการตรวจสอบที่เป็นระบบ แต่ขาดความหลากหลายตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และจัดทำคู่มือปฏิบัติงานของสถานศึกษาประกอบการตรวจสอบไม่เพียงพอต่อความต้องการ สอดคล้องกับ สุชาติ ขำขจร (2552) ซึ่งพบว่า กระบวนการวัดผลและประเมินผลผู้เรียน ตรงตามสภาพจริงมีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก

1.4 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ สถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศ ติดตามการดำเนินงานและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ สถานศึกษาร่วมและหน่วยงานต้นสังกัดร่วมกัน นิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แต่อาจขาดความต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากปัญหาด้านบุคลากรเป็นต้นสอดคล้องกับ จิราภา ธรรมคันธ์น้อย (2548) ซึ่งพบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการจัดระบบ

บริหารสารสนเทศ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา และด้านการรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง บุคลากรมีจำนวนจำกัด ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้ทำงานที่รับผิดชอบได้ไม่ดีเท่าที่ควร ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้นำผลการตรวจสอบมาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงอย่างจริงจัง และการสรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาล่าช้า ไม่ได้ดำเนินการตามระยะเวลาของปฏิทินการประเมินคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรร่วมกันวางแผนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ควรทำการนิเทศ ติดตามงานที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการอบรม ส่งเสริมครู สัมมนา ประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และควรขอความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาจเป็นเพราะ ปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีสาเหตุจากความรู้ ทักษะ ความตระหนักและความเข้าใจต่อหน้าที่ของตนเอง รวมถึงจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอจึงส่งผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอื่น จึงทำให้บุคลากรขาดแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จ สอดคล้องกับ สุภารัตน์ แซ่อ้อ (2555) ซึ่งศึกษาแนวทางสร้างแรงจูงใจการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แรงจูงใจในการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีระดับแรงจูงใจในภาพรวมอยู่มาก ด้านองค์กรและผู้บริหารมีระดับแรงจูงใจในภาพรวมอยู่มากที่สุด และสอดคล้องกับ สายันต์ เถลิงศรี (2550) ซึ่งพบว่า สภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับ คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการรายงาน และด้านการดำเนินการ ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในสังกัด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร คือ วิทยาลัยควรสร้างความตระหนักถึงคุณค่าการประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากร และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดระบบข้อมูล เอกสาร อย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการตรวจสอบและรับ

การประเมินจากองค์กรภายนอก ควรพัฒนาความรู้และทักษะ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ขั้นตอนการเตรียมการ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การกำหนดผู้รับผิดชอบระบบสารสนเทศที่ชัดเจน และรวมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร

1.2 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ขั้นตอนการดำเนินการ สถานศึกษาควรจัดตั้งอำนาจความสะดวกสำหรับการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเพียงพอต่อความต้องการ

1.3 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ สถานศึกษาควรจัดทำเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ ควรใช้วิธีการตรวจสอบที่หลากหลายและเป็นระบบ ประกอบคู่มือการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

1.4 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ สถานศึกษาควรร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษาอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศติดตามประเมินผลการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนเอกชนนอกระบบ

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- จิราภา ฌรงต์น้อย. (2548). **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1**. การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริสาสาส์น.
- พงศ์วัช วิวังสูง. (2546). **ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิตที่ เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา**. ปริญญาทิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทวีเดช ลัตย์ต่อชาติ และคณะ. (2550). **การศึกษาระบบการจัดทำคู่มือการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประชารัฐธรรมคุณ อำเภอท่าว จังหวัด ลำปาง**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วรรณิ์ ดีประชา. (2544). **ความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ มาตรฐานของโรงเรียนเอกชนในเขตสัมมณฑลราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- วรรณวรรธน์ บันลือฤทธิ์. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- วารินทร์ สิ้นสูงสุด. (2542). **การประกันคุณภาพการศึกษา แผ่นฉาย แผ่นแจก เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สยามมิตร.
- สงบ ลักษณะ. (2545). **การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: เจ พิมพ์ โปรเซส.
- สัน สุขสิทธิ์. (2548). **การนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1**. การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.

- สายันต์ เถลิงศรี. (2550). การศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ
วิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร. การศึกษา
 อิศระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, นครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษา
เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: บริษัทพริก
 หวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2546). **การวิเคราะห์หมโนทัศน์และการปฏิบัติงานประเมินผลภายใน
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุชาติ ชำก่าจร. (2552). **สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ
 โรงเรียนเอกชนนอกระบบในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุภารัตน์ แซ่อ้อ. (2555). **แรงจูงใจการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา
 เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช
 เขต 2.** การศึกษาอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- สุรศักดิ์ สุทธิศรี. (2549). **การบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของโรงเรียน
 อาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา.** การค้นคว้าอิสระ กศ.ม.,
 วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา, กรุงเทพฯ.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2542). การประกันคุณภาพการศึกษา **วารสารการปฏิรูปการศึกษา, 1,**
 16-33.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา

UNIVERSITY OF PHAYAO

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามสำหรับ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุดนี้มุ่งที่จะศึกษา การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัด พะเยา ฉะนั้นข้อเท็จจริงในการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การดำเนินการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้บรรลุผล และเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในโอกาสต่อไป

2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นแบบปลายเปิด

3. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน ของท่านแต่อย่างใด ผู้ศึกษาจะเก็บรักษาคำตอบของท่านไว้เป็นความลับและจะเสนอผล การศึกษาในภาพรวมเท่านั้น

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามสถานภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. สถานะของตำแหน่ง

☐ ผู้บริหาร	☐ ครูและบุคลากรทางการศึกษา
------------------------------------	---
3. ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง

☐ 1 – 5 ปี	☐ 6 – 10 ปี
☐ 11 – 15 ปี	☐ 16 ปีขึ้นไป
4. วุฒิการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก

**ตอนที่ 2 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าสถานศึกษาของท่านมีระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามประเด็นที่กำหนดอย่างไร

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. ขั้นตอนการเตรียมการ					
1.1 สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักแก่บุคลากร					
1.2 สถานศึกษามีการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา					
1.3 สถานศึกษามีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา					
1.4 สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และระบบสารสนเทศในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
1.5 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
1.6 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา					
1.7 สถานศึกษามีคู่มือการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา					
1.8 สถานศึกษากำหนดปฏิทินการติดตาม นิเทศตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
1.9 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา					
1.10 สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน					
2. ขั้นตอนการดำเนินการ					
2.1 สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนด					
2.2 สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานตามแผนงาน เป้าหมายหรือมาตรฐาน อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา					

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
2.3 สถานศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
2.4 สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
2.5 สถานศึกษาดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศอย่างเป็นปัจจุบัน					
2.6 สถานศึกษาดำเนินการประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
2.7 สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ					
2.8 สถานศึกษากำกับ ติดตาม ให้การนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
3. ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินการ					
3.1 สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงาน และการกำกับติดตามอย่างครอบคลุม					
3.2 สถานศึกษามีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมีประสิทธิภาพ					
3.3 สถานศึกษามีปฏิทินกำหนดการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน					
3.4 สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม นิเทศ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
3.5 สถานศึกษารายงานผลการประเมินของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ					
3.6 สถานศึกษาแจ้งผลการประเมินผลผู้เรียนให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบเป็นลายลักษณ์อักษร					

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
3.7 สถานศึกษาทำการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง					
3.8 สถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลผลการประเมินมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาเพื่อจัดทำรายงานประเมินตนเองประจำปี					
4. ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้					
4.1 สถานศึกษานำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง					
4.2 สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผล และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
4.3 สถานศึกษานำผลข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
4.4 สถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศติดตามการดำเนินงานและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
4.5 สถานศึกษาเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
โรงเรียนเอกชนนอกระบบอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3.1. ปัญหา

3.1.1 ขั้นตอนการวางแผน

.....

.....

3.1.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

.....

.....

3.1.3 ขั้นตอนการการตรวจสอบการดำเนินงาน

.....

.....

3.1.4 ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะ

3.2.1 ขั้นตอนการวางแผน

.....

.....

3.2.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

.....

.....

3.2.3 ขั้นตอนการการตรวจสอบการดำเนินงาน

.....

.....

3.2.4 ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้

.....

.....

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นามสกุล	ยุพาวดี ปานเกลี้ยง
วัน เดือน ปี เกิด	20 มกราคม 2525
ที่อยู่ปัจจุบัน	649/17 ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนรามบริหารศาสตร์ พะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้จัดการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2554	บธ.บ (บริหารธุรกิจ) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

